NOVICE
gospodarskih, obertnijskih in narodskih stvarí.

Izhajajo vsako **sredo** in **saboto**. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XIII. **V Ljubljani v sredo 21. marca 1855.** **List 23.**

Na česa naj gospodar pazi, kadar dnar na pósodo jemlje?

Kadar kdo dnarja na pósodo potrebuje, je se vé da pervo, da človeka dobí, ki dnar ima in ga mu posoditi hoče.

Dobro bi sicer bilo, če bi mogli povedati, kje se dnar izposojati zamore, al tega nismo v stanu. To se namreč ravna po okoljšinah kraja, kjer človek živí, in po druzih razmerah, v kterih gospodar živí.

Ali tistim, ki želé dnarja na pósodo, saj dober nauk dati, kje da naj ga na pósodo nikdar ne jemljejo, to smo v stanu jim povedati, — varovati jih namreč odertnikov (vohernikov). Odertniki posojajo tudi dnar in večidel še raje ko drugi pošteni ljudje, — al oni nimajo za nobeno drugo stvar serca, kakor za žakelj svoj. Kadar odertnik kaj posoja, ni dovoljen, da se mu plačajo postavne obresti (činži), — nak! on hoče višje obresti; on išče še drugih dobičkov; on ne dá celega zneska na pósodo vzetega dnarja; on iztirjuje potem tudi brez milosti celi dolg, ki se z mnogimi postranskimi nadavki na silen znesek naraste, in ker to večidel v takem času storí, ko dolžnik naj manj plačati zamore, se dostikrat primeri, da revež pride na kant.

Tedaj se je treba varovati odertnikov! Navadno slabo znamnje je že to, ako tisti, ki dnar posoja, ni zadovoljen z dolžnim pismom, ampak da hoče, da mu dolžnik menico (Wechsel) podpiše. Res je, da po postavah vsakdo, ki se po pogodbi (kontraktu) zavezati more, tudi menico izdati smé. Vendar so menice prav za prav le za tergovce (kupčevavce) in za take ljudí, ki večkrat in veliko z blagom ali dnarjem barantajo, veliko kupujejo in prodajajo, tedaj mnogo plačil imajo. Kmetovavec ali gospodar pa, ki dnarja na pósodo iše, ga potrebuje večidel za delj časa, in za tak dolg je navadno dolžno pismo popolnoma zadosti, če se tudi posojilo le za kratek čas vzame. Večidel pa pride upnik, kteri le na meníco posoja, s tim izgovorom, da pravi: meníca ne prizadeva toliko stroškov kot dolžno pismo, — dolžnik ne potrebuje tako drazega štempeljna za meníco, kakor za dolžno pismo, — pri menici ni treba vpisovanja v gruntne bukve (vtabuliranja), — vse je hitro in na kratko opravljeno itd. To je sploh vse resnica — ali za kmeta je to nevarna resnica, ktera ga zamore na kant pripraviti. Dosto žalostnih skušinj nam to spričuje.

Ker so se tedaj poslednje čase tudi med kmete meníce vrivati začele, se nam potrebno zdí, jim razjasniti to reč in jim pred očí postaviti, kako nevarno je podpisati meníco, ako jo ima odertnik v rokah. Čujte!

Z meníco se lože goljufa, izposojeni dolg se lože večji zapiše kakor v dolžnem pismu. Kadar pride upnik z meníco pred sodnijo, se ne praša kakor pri navadnih dolžnih pismih: ali je dolžnik, ki je meníco podpisal, tudi res zapisani znesek prejel, ali v dnarji ali v blagu, ali je dnar izposojen bil ali dolg na kakošno drugo vižo se naredil. Kadar je dolžnik meníco podpisal, in če je meníca sicer prav narejena (za to pa že upnik skerbí), mora dolžnik, kakor hitro ga upnik toži, brez zaslišanja celi znesek v treh dneh plačati, sicer ga po postavi menjopravna eksekucija zadene. Ako toženi dolžnik v teh treh dneh ne plača, ima tožnik pravico polastiti se premoženja dolžnikovega ali pa dolžnika berž zapreti dati.

V ti nevarnosti je kmet, kteri podpiše meníco za dolg, ki ga je naredil. Treba je tedaj, da vsak to nevarnost pozna. Nekteri jo sicer že poznajo, pa se tolažijo s tim, da bojo do tistega časa že plačali dolg, ali pa jim upnik prigovarja, da jih bo že čakal ene dní več, če bi ne mogli plačati. Al naj se varjejo, da jih njih gotovost ne goljufa; znajo okoljšine priti, kterih pred vediti ne moremo: ali bomo v stanu plačati. Pa tudi upnik včasih z vso dobro voljo ne more predolgo čakati, če se noče sam sebe v škodo nesti in dolžniku še večjih stroškov na glavo nakopati. Pa tudi s tim se upnik izmuzne iz svoje obljube, da dá meníco naprej, ki pride v druge roke, — potem mu sam pomagati ne more, ako bi tudi hotel. Tri dní ima le časa; v tem času bi moral dohtarja (advokata) iskati, ki bi sodníi pismo predložil, da to in to mu je upnik obljubil ali kak drug vgovor napravil, — pa pri vsem tem ima tožnik pravíco, za varšino dolgá ga eksekvirati, ga tedaj tudi rubiti itd. To vse prizadene veliko stroškov, in če gospodar ni vajen vseh teh potov, v kakošne zadrege pride! Zakaj pri menícah je postava ojstra, nagla. Naj tedaj kmet na to vižo nikdar ne jemlje dnarja na pósodo! Sicer naj pa nikdar ne misli, da meníca je vselej le majhen kos papirja, na kterem so nektere besede natisnjene (drukane) in se le znesek, ime in dan vpiše, — menica zna popolnoma podobna biti dolžnemu pismu, le to je razloček, da v dolžnem pismu se ne smé nikjer beseda menica (Wechsel) brati. Naj tedaj vsak tako pismo dobro prebere in pregleda: ali najde kje besedo „Wechsel“; kakor hitro najde besedo to, naj tacega dolžnega pisma nikar ne podpiše, ako se ne hoče podati v nevarnost, ki jo žugajo meníce.

(Konec sledí.)

Pregled gospodarstva.

Vinoreja na Horvaškem in v Slavonii.

V časniku štajarske gospodarske družbe popisuje gosp. Fr. Trumer, višji vertnar družbinega verta, nograde horvaške in slavonske, ktere je po povabilu zagrebške gospodarske družbe že trikrat obhodil. Vinograde imajo večidel na nizkih goricah, malo jih je celó na ravnem; zemlja je ilovka. Zasadbo novih nogradov večidel opravljajo s ključi (Blindreben), vsahnjene terte nadomestujejo z grubanicami, obrezujejo jih po stari šegi na mnogoverstne viže, na glave in šparone in jih izpeljujejo po 4 do 6 čevljev visoko, ali pa na kratko z glavico brez šparonov; okopujejo jih enkrat povsod, dvakrat in trikrat pa jih okopuje le pridni in bolj premožni gospodar. Res je sicer, da zavolj rodovitne zemlje drugo in tretje oko-

povanje ni tako potrebno, kakor na Štajarskem, Austrijanskem in doljnem Nemškem, vendar se plevél 3 do 4 čevlje visok tako zaraste, da sonce ne more zemlje ogrevati; gnojé le malokje, in kjer gnojé, gnojé s hlevnim gnojem, kterega veržejo v jamo, ki jo skopljejo okoli terte; poglavitnih tertnih sort imajo 25, zraven teh pa še 20 sort druzih manj navadnih; vino prešajo preprosto, v Slavonii nimajo preš. Vino horvaško-slavonsko je mnogoverstne cene in barve, mnoge vina so žlahne, nektere, kakor moslavinsko in še druge so tako izverstne, da se smejo primerjati rajnskim. — Vredništvo štaj. gospodarskega časnika pristavlja temu popisu sledečo opombo skoz in skoz resnično: „Ta popis nam je nov dokaz, kako izverstne vina zamorejo dežele našega cesarstva pridelati, in vendar gré vsako leto blizo 2 milijona gold. za ptuje vina v ptuje dežele. Ako tedaj pomislimo, da za lan in konoplje gré 2 mil., za klavno živino 5 mil. in 4 mil. za kože — tedaj vsako leto 13 milijonov — za zgolj kmetijske pridelke — v ptuje dežele za blago, ki bi ga lahko doma pridelali, ni težko zapopasti: kje teči poglavitni vzrok, da deržavi zmiraj dnarja manjka. Gotovo premoženje je le v rudninstvu in kmetijstvu, tedaj je pred vsem treba kmetijstvo in rudninstvo povzdigniti in jima na noge pomagati, da se sicer zdravo deržavno telo ozdravi tiste hude bolezni, ktera kakor rak gloje sicer zdrave ude. Bog daj! da bi tisti možje, kterim je blagor toliko milijonov ljudí v roke položen, to resnico do živega spoznali, in da bi to spoznanje ne ostalo le pri edinem spoznanji, ampak da bi kmali kmali v djanje stopilo.“

Starozgodovinski pomenki.

Slovenščina v starem času.

Spisal P. Hicinger.

Vsak narod, ako se sam kaj čuti, si skuša svojo staro zgodovino bolj razjasniti. Kdo bi Slovencom zameril, ako tudi oni želijo v tame svojega nekdajnega časa več svetlobe pripraviti? Ptuji zgodovinarji jim vedno to oponašajo: „vaši predniki so še le v sredi 6. stoletja v te strani prišli; pred so stanovali unstran Donave, unstran tatranskih hribov“. Slovencom nasprot lastna zavest pripoveduje, da sedanje selišča jim niso bile nikdar ptuje, temuč da je že od pervega tukaj njih rod stanoval. Pa komaj se kak Slovenec to na glas izreči prederzne, že nasprotnikov cela truma zakričí: „kaj si nek ti Slovenci domišljujejo? Celti so bili kdaj tukaj, Germani so bili kdaj tukaj, za Slovence tedaj ni bilo mesta!“ Pravda o tej reči se je poslednji čas živo vnela, in „Novice“ tudi svoj del prinašajo, da bi resnica zmago dosegla. Vendar v sredi učenega prepira marsikteremu bravcu ni konec očiten, v kterega se mnogoteri dokazi obračajo; sledeči spisek hoče nekoliko stan te pravde pojasniti, in sicer v več posamskih vprašanjih.

1. Kdaj so Celti, in kdaj Germani posedli južno-donavske strani?

Celti ali Kelti so se sploh imenovali rodovi, kteri so pervi čas v zahodni Europi naseljeni bili, namreč v Galii in Britanii, in deloma v Hispanii, ter so se pozneje tudi proti izhodu čez Snežnike (Alpes) in renski vodotoč razširili. Učeni ljudoslovci jih sploh prištevajo v indoeuropejsko rodovino, ker je njih jezik v koreninah in slovniških oblikah podoben jezikom narodov, kteri so čez Indijo, Perzijo in večino Europe razširjeni, in se zavoljo svoje sorodnosti v eno veliko družino štejejo [1]). Nekteri nemški zgodovinarji jih, gledé na gerška zemljopisnika in zgodovinarja Strabona in Dionizja Halikarnaskega delajo prav sorodne z Germani ali Nemci, kakor da bi bili oboji le dvojna veja enega debla [1]). Nasprot si drugi prizadevajo dokazati, da gredó Celti deloma v semitiško rodovino, ktera je razširjena čez Arabijo, Sirijo in severno Afriko; pravijo namreč, da so Celti mlajši tistih Feničanov, kteri so 2300 pr. Kr. Egipt posedli, pa so bili 1790 pr. Kr. pregnani, in so si potem v Grecii, Italii, Hispanii in Galii, tudi v Britanii nove sedeže dobili. To pa dokazujejo s tem, da so celtiške božanstva feniškim in egiptovskim podobne, in da je celtiški jezik s feniškim ali hebrejskim močno enak [2]). Neki nov pisatelj spet samo Celte v Galii dela z Germani sorodne, Celte v Britanii pa šteje v vse drugačno rodovino [3]). Ktera je prava, ni treba tukaj razsojevati; pa odgovor gré na drugo vprašanje, kdaj da so Celti prišli v južno-donavske strani?

Učeni na eni strani terdijo, da se je to v 6. stoletji pr. Kr. zgodilo, ker rimski zgodovinar Livi govorí, da so Galijani 200 let popred v Italijo prišli, preden so Rim napadli. Na drugi strani pa dokazujejo, da se prihod Galijanov ni popred ko 388 pr. Kr. primeril, in to je zdaj splošna menitev, ker ravno tisti zgodovinar na drugem kraji piše, da pred Galijani, ktere je o tisti dôbi Belovez v Italijo pripeljal, nihče še ni bil Snežnikov prestopil. To poterduje tudi Diodor siciljski, kteri piše, da Galati ali Galijani so bili v 114. olimpiadi, to je krog leta 324. Grekom znani postali, ko so namreč v Tracijo planili [4]). Ravno v tem času pa je tudi druga množica Galijanov čez Ren vdarila, in Sigovez jo je v podonavske strani dalje peljal; od obeh strani so Galijani ali Celti po tem tudi kraje poleg Snežnikov posedli.

Iz te pripovedi je jasno, da Celti se niso toliko zgodaj vselili v deželi, „ktera je med Donavo in jadranskim morjem“.

Za Germane, to je Nemce, ni nobenega dvoma, da so v indoeuropejsko rodovino šteti; saj ravno zatega voljo se to ljudsko deblo rado imenuje celtogermansko. Drugačne pa in razne so misli tudi o njih prihodu v južno-donavske strani. Splošna misel nemških zgodovinarjev je ta, da so bili Germani ali Nemci ne samo v severji od Donave do nemškega in baltiškega morja, med Renom in Vislo razširjeni, ampak da so bili tudi že v starem času pred prihodom Rimljanov na južnih donavskih bregovih in do Snežnikov naseljeni [5]). Pa za to manjka vsih dokazov; stari zgodovinarji, kteri Celte imenujejo, nič ne pravijo od Germanov; tudi nobenih dnarjev ali drugačnih spominkov ni znanih, kteri bi od starih nemških naselitev v teh krajih pričali. Zatoraj tudi nekteri nemški zgodovinarji štejejo med zmote tisto misel, da bi bili Germani pred rimskim gospostvom že na južni strani Donave stanovitne sedeže imeli. Po tem je pa znano, da so Rimljani donavsko mejo silno skerbno varovali, in zlasti Germanom vsako naselitev prepovedali; res da so jo razni nemški rodovi čez veliko reko vdarjali, pa so bili tudi krepko zavračevani; še le proti koncu četertega in v petem stoletji po Kristusu so začeli si na južnih donavskih bregovih stanovališča osvojevati [6]). Po takem je verjetno, da Nemci so bili v teh straneh še precej bolj pozni stanovavci kakor Galijani.

[1]) Wiseman „Zusammenhang der Ergebnisse wissensch. Forschung mit der geoff. Religion“. Str. 40.

[1]) Muhar „Celtisches Noricum“, „Geschichte der Steiermark“ I. Band (Strabo l. I. 4, 7. Dionys. Hal. l. XXIV.)

[2]) Koch „Keltische Bildnisse und Runen, Keltische Forschungen; tudi g. Terstenjak to omenja v spisu: „O Noriku“.

[3]) Holzmann „Celten und Germanen“.

[4]) Liv. l. V. 33. — l. V. 34. Niebuhr „Römische Geschichte“. Bd. I. str. 258. Diodor. Sic. l. XXVII.

[5]) Muhar „Gesch. der Steiermark“ I. Bd. skoraj na vsaki strani.

[6]) Koch „Die Alpen-Etrusker“ str. 69. in 70. „Die Judenburger Antiken“ (Mitth. d. hist. Vereins f. Krain 1854 str. 9.) Pis.

2. *Kteri narodi so pa bili pred prihodom Galijanov med Donavo in jadranskim morjem?*

Zemlja med Donavo in sinjim morjem pred prihodom Galijanov ni stala pušava, temuč je bila z raznimi narodi obljudena. Po pričevanji starih pisateljev so imeli Galijani hude boje s prejšnimi stanovavci, preden so se zamogli v deželi vsesti [1]). Sicer ni lahka reč prekrižanih pripoved greških in latinskih zgodovinarjev soediniti; poglavitne stvarí se dajo vendar z nekakošno gotovostjo določiti, kolikor zadevajo naj starji stanovavce teh straní. Poleg jadranskega morja naj dalje proti zahodu tedaj so se pervi čas nahajali Umbri, zraven njih pa v koncu zaliva Euganejci; za temi so prišli Veneti, begúni iz Male Azije, z vojvodom Antenorjem, ter so jih od morja odrinili pod bele Snežnike; od njih se tista zemlja še sedanji čas imenuje Beneška. Istri, naseljenci iz konca černega morja, so posedali polotok, kteri še vedno ima po njih ime [2]). V severji nad Istrijo, pri teržaškem in reškem morji in na obeh straneh Snežnika (Mons Albius) so bili Japodi, junašk narud; v njih bližnici pri iztoku Timava so se vsedli nekteri greški begúni z vojvodom Diomedom. Liburni, na morji sloveč narod, so po prihodu iz Azije nekdaj po italijanskih bregovih sedežev iskali, dokler se niso na izhodnem bregu jadranskega morja pod Japodi naselili. Na italijanski strani pa so pozneje Etruski mogočni bili, stegovali so svojo oblast do Snežnikov, in zadevali tudi na Evganejce morebiti še na Japode [3]).

Pa tudi v sredi dežele so razni narodi imenovani še dolgo pred Galijani. Od jadranskih bregov na izhodno stran proti Donavi so stanovali Sigini, kteri so v medijanski zemlji doma bili iz daljne Azije, in so se pozneje Panonci imenovali; ravno ta narod so Galijani že v deželi našli, ter so se mogli z njim bojevati. Na severno stran proti Donavi pa so bivali Tauriščani, pozneje za Noričane klicani; pripoved od njih zveze s prišlici, celtiškimi Boji, kaže na njih prednost. Na meji teh dveh narodov, pri Emoni ali sedanji Ljubljani, so si greški potovavci z vojvodom Jazonom postajo napravili, ako ta pripoved ni samo zaznamba starega tergovskega pota [4]). Vsi ti narodi so pri greških in latinskih pisateljih dostikrat sploh ilirski imenovani; prava Ilirija je bila sicer le manjša dežela na izhodnih jadranskih bregovih od Drina do Narente, pa pozneje je bilo ilirsko ime na vso zemljo med sinjo Adrijo in Donavo razširjeno, odtod se ravno razloček stanovavcov memo celtiških in nemških narodov lahko spoznava [5]).

(Dalje sledí.)

Ozir po svetu.

Razgovornost rusovska.

(Konec.)

d) Prodajavec ledene sladčice o veliki noči.

Po vsem Rusovskem se prodaja, kakor hitro se je po končanem dolgem postu poveršni led na polji raztajal, najpred o veliki noči ledena sladčica (Gefrorenes) po ulicah. Kakor toliko lepih metuljev, ki so ravno iz gerdih mešičkov izleteli, je na enkrat viditi množica mladih hlapčičev, ki so slekli nelepo zimsko obleko in oblekli pisano poletno ter semtertje letajo po ulicah in na vès glas kličejo: „Moroženoje! moroženoje!“ to je, ledene sladčice, ledene sladčice! Navadno nosijo haljino iz rudeče pisane pavole, pod njo dolge hlače iz černega baržuna; oboje prevezuje prost pas. Čez persa in ramena jim visi brisavka z rudečimi obšitki, s ktero svoje sklenčice brišejo. V lesenem škafcu imajo po dvoje cinjastih posod s hladilnimi svojimí soki. Po cesti se oglašajo samo z enomernim svojim krikom: „Moroženoje, moroženoje!“ ako se pa uselijo tu ali tam na kak vogel, tedaj osipujejo memoidoče z vso svojo razgovornostjo“. „Naj ponižniši sluga!“ — pozdravljajo slednjega memoidočega prijazno, odkrivajo se pred njim, ko da bi bil vsakdo njih stari in najboljši kupec. „Velite sklenčico ledene sladčice, gospod? Znabiti vaniljeve? Ta je naj boljša; koj, koj vas postrežem. Človek se mora ohladiti, kaj ne?“ In tedaj podaja precej sladkega memoidočemu, ki še na to mislil ni. „Kaj? nič? celó nič? To mi je žal!“ — „Sladki led! sladki led! kdo kupi sladkega ledú? naj boljšega, najčerstvejšega, najhladnejšega sladkega ledú! Čokoladovega, rožnega, citronovega, limonovega sladkega ledú! In pred vsim moje najboljše sladčice „cvěty cvělut“ (cveti cvetó). To sem jez iznajdel, gospa, in imenoval sem jo „cveti cvetó“. Tù je med vsimi naj žlahnejša. Da, moj sladki led cvetè kot mak. Pojte sem, prezala, moja gospodična, hočete li makovega? *) Tù je, pokusite! Bode se vam bolj prilegel ko ne vem kaj. Hočete raji mešanega? Prav, moja predraga, zmešal bom rudečega z belim kot vaše lice. Ukazujete blagovoljno?“

„Sladki led! sladki led! Kdo kupi mojega ledú „cveti cvetó?“ Mak cvetè! vanilja cvetè! kava cvetè! čokolada cvetè! kdo hoče moje cveteče sladčice? Hej, očka, pojte sem! Rožna rudeča kot rože, vaniljeva rumena kot zlato! kupite si mojega zlata za svoj baker!“ — In daje na skušnjo nekoliko na sklenčico in derží proti solncu. „O kako krasno! Oj, kako rad bi sam jez to jel, al nisem tako bogat, da bi si mogel plačati. Očka, odkupite mi nekoliko, da dobim denarjev in si sam pri sebi kupim sklenčico „cveti cvetó“. Tukaj, glejte, uzmite, očka, ter užite jo z radostjo! In tukaj še nekaj za svojega sinčika. Jelite! kaj takega še niste jeli?“ — Sladki led! sladki led! kdo kupi mojega krasnega ledú? Pu! kako je danes vroče! Jez se že na celem životu potim. Ne, tega ne sterpim več, jez moram jesti ledú.“ (Tukaj gré pomisliti, da je to o veliki noči, ko je komaj zima slovo vzela). In s tim pokusi nekaj malega, pomigne z očmí in privzdvigne ramena, ko da bi se mu sama mana po gerlu cedila. „No gospá mamika, kaj lukate, kaj se vam nič sline ne cedé? Zares, jez se ne morem prečuditi, kako da se tù pred menoj na soncu pražite! Tù, lejte, pokusite! jejte!“ in na koncu svoje lesene žlice potisne starici košček sladkega ledú k ustom. Ta se ne more tako naglo izgovoriti, s smehom pokusi sladko vabo in pod osem kopejkami ne odide.

„Sladki led! sladki led! naj slajši led!“ — In tako gré v enomer naprej. Nikoli mu ljubkih in vabljivih besed ne zmanjka; vabi in kliče, da sonce zaide. Jeriša.

O slovstvinih zadevah.

Družtvo sv. Mohora.

3. list „Prijatelj-a“ razglaša sledeče:

„Kakor je bilo že v 2. listu „Prijatelj-a“ rečeno, je celovški odbor družtva sv. Mohora sklenil, sveto pismo v slovenskem jeziku na svoje stroške izdajati. Od več straní je bilo nam svetovano, za tako obširno in drago delo rajše kakega založnika poiskati. Treba se nam toraj zdí, očitno in kratko povedati, zakaj smo to težko butaro vzeli na svoje rame: to delo kaže lep dobiček za našo toliko potrebno družtveno matico. To pa takole dokazujemo: Ena tiskana pôla, — to je: tisk, papir, rokopis, popravljanje, vezanje in razpošiljanje — nam pride v 2000 iztisih na 40 fl. sr. Allioliovo sv. pismo šteje 200 tiskanih pol; naše po njem izdelano ne bode več pol obseglo — toraj pride nam celo sv. pismo na 8000 fl. sr. — Ako eno tiskano polo po enem grošu rajtamo, — kar je za to delo res prav dober kup — je nam

---

[1]) Justin. hist. l. XXIV. 4.

[2]) Plin. „hist. nat.“ l. III. 14. Liv. l. I. 1. in V. 19. Justin l. XXXII.

[3]) Strabo „Geogr.“ l. VII. in V. Florus t. V. 5. Virgil. „Georg.“ III.

[4]) Herodot. l. V. 9. Justin l. XXIV. Plin. hist. nat.“ lib. III. 22. Caes. „bell. gall.“ l. I. 2.

[5]) Mela l. II. 1. 2. Plin. „Hist. n.“ l. III. 22. Strabo l. VII.

*) Rusovske deklice si na spomlad glavo z makovim cvetjem venčajo.

le 800 naročnikov treba, da se vsi stroški za sv. pismo do čistega plačajo. Po tem takem nam ostane še 1200 celih iztisov sv. pisma, to je v denarjih 12.000 fl. sr. Lep denar za našo matico!

Slovenci! Gre sedaj za sveto pismo, ki obsega besedo večnega, presvetega in premodrega Boga, in nam oznanuje za našo časno srečo in večno izveličanje potrebne resnice; — gre sedaj za pervo podlago našega slovenskega slovstva, ki v sedanjih časih se zbuja, vzdiga in širi, pa vendar brez svetega pisma ostaja brez terdne korenine in močnega stebra; — gre sedaj za družtveno matico, ktera je nam potrebna, kakor ribi voda, in ktera bode nam pomagala, družtvene knjige še boljši kup dajati in za naše kmete in rokodelce družtveno letnino znižati. Delo naše meri na čast in slavo našega Boga, kteri rosí svoj vsemogočni blagoslov nad vsako dobro delo; — delo naše meri na čast in srečo naših Slovencov, ki so vneti za vse sveto in dobro. Zatoraj serčno na delo, — s pomočjo našega Boga in naših Slovencov ga doženemo srečno in slavno! —

Kar se naročbe tiče, naznanujemo:

a) Sv. pismo se bode osnovalo in sostavilo ravno v tem jeziku in v tej obširnosti, kakor so druge in tretje Mojzesove, l. 1854 od družtva sv. Mohora izdane bukve.

b) Vse rokopise bode sloveč slov. jezikoslovec pregledal in po enem kopitu izdelal, da bode vse pravilno in enolično, kakor je v slov. berilih za gimnazije. Vsako tiskano pôlo bota vselej dva gospoda pregledovala in popravljala, da se tiskarni pogreški po mogočosti odvernejo.

c) Gosp. Leon v Celovcu si je naročil dvoje novih večjih in manjih pismenk. Sam družtv. odbor si je iz predloženih kazal naj pripravniše in lepše pismenke izbral. Pričakovati toraj moremo, da bode tudi zunajna oblika slovenskega sv. pisma prav lepa in lična.

d) Vsaka tiskana pola velja za naročnike, ki so družtveniki, 3 kr. sr., za druge naročnike pa 4 kr. sr. Vsak naročnik se zaveže za vsak zvezek, kadar ga v roke dobí, toliko poslati, kolikor ta zvezek po gori odločeni ceni iznaša.

e) Vsak naročnik — naj bo družtvenik ali ne — plača 2 fl. sr. popred, kar zapiše v naročilni list. Ta dva goldinarja se mu zarajtata pri poslednjem zvezku.

f) Naročba se raztegne do konca mesca junija 1855. Zatorej se bojo listi za naročbo še mesca marca vsem visokovrednim škofijam slovenskih kronovin s to prošnjo poslali, naj da jih po vsih dehantijah med slovensko duhovništvo in ljudstvo razposlati blagovolijo. Tudi se bojo s knjigami, ki jih skoraj razpošljemo, za gosp. družtvenike naročilni listi poslali. Kdor 12 naročnikov nabere, dobí 13. iztis zastonj poverh. Naročbe se prejemljejo povsod. Imenik gg. naročnikov se bode poslednjemu zvezku pridjal.

g) Sv. pismo se dokonča saj v treh letih.

Ravno v tej seji je celovški odbor želje, ki so jih „Novíce“ prinesle, v pretres vzel in sklenil, jih kolikor je mogoče tudi izpeljati. Zatorej je bilo odločeno, kar sledí:

1. Vsak rokopis, preden se v natis pošlje, se ima poprej natančno pregledati in slovniško popraviti. Pisalo se bode po oblikah, ki jih gimnazijalne berila, Novíce itd. rabijo.

2. Tiskane pole bota vselej dva gospoda pregledovala in popravljala, da se tiskarni pogreški po mogočosti odvernejo.

3. Družtvene bukve so tako dober kup, da se njih cena znižati ne more; — tudi zastran kmetov mora za sedaj še ostati pri starem; — sv. pismo, ako si ga naši Slovenci pridno naročujejo, bode gotovo tudi to na boljše obernilo.

Družtvo sv. Mohora šteje po poslednjem razglasu že 1021 družtvenikov.

Novičar iz raznih krajev.

Poslednje dní se po svetu ni dosti imenitnega novega zgodilo. V saboto opoldne se je vdrugič snidel dunajski zbor, ki pretresa pravdo za mir ali vojsko; toda nič gotovega se ne vé, kako in kaj, ker so se poslanci zavezali terdo molčati, dokler ne bo pravde konec. Francozki poslanec na Dunaji je prejel od cesarja Napoleona telegrafno pismo, v kterem mu cesar naznanja, da je sopet za nekaj časa odložil potovanje na vojsko v Krim, ker noče s tem motiti pogodb dunajskega zbora. Da je pa za terdno sklenil se podati na bojišče, je očitno tudi iz nekega novega ukaza, po kterem se ima v Parizu napraviti invalidnica za delavce, ki so pri delu obnemogli ali kruljevi postali; posebno je ta oskerbivnica namenjena zidarjem, tesarjem, kovačem itd., ki so pri svojem rokodelstvu škodo terpeli, da si nemorejo več kruha služiti. Tudi cesarjev stric Napoleon I. se je, ko je leta 1812 z vojsko na Rusovsko šel, skušal delavcem prikupiti s tem, da je ukazal, da se ima cena kruha za-nje ponižati. — Iz Varne se piše, da so v Krimu začele vse armade, rusovske, francozke in angležke, svoje dosedanje zimske taborišča zapuščati in se zbirati na tistih mestih, kjer so lani bile po bitvi poleg Akjermana. Sliši se, da Rusi namerjajo pri Perekopu 70.000, pri Odesi pa 80.000 vojakov združiti, med temi tretjino konjikov. Gotovo je, da so Rusi spet potopili v morje poleg Sevapolja več svojih ladij, ktere imajo overati vhod sovražnih ladij v njih luko; sicer pa delajo močne branišča na severni strani Sevastopolja in poleg reke Černaje. — Po naznanilu „Oest. Corr.“ sta pri Eupatorii (Kozlovem) 5. dan t. m. dva eškadrona rusovskih suličarjev z 400 Kosaki 8 škadronov turške armade popolnoma potolkla, — to je edino, kar so poslednje novíce iz bojišča prinesle. — V Dobruči so nek spet zapazili priprave za novo ustajo Gerkov zoper Turke. Turki pa od tega časa, kar je Omer-paša pri Eupatorii Ruse zmagal, spet glave višje nosijo in ošabno govoré, da bi bili oni že zdavnej Ruse v kozji rog vgnali, če bi bili oni namesto Francozov in Angležev Sevastopolj oblegli! — Baron Koller je po odhodu Brukovem že nastopil službo austrijanskega poročnika v Carigradu. — V nedeljo (4. t. m.) so položili cara Nikolaja na pare; od 8—10 in od 2—5 vsaki dan je smelo ljudstvo k njemu; dva profesorja sta truplo balzamirala, pa smert ga je tako premenila, da že drugi dan so truplo in obličje pokrili s pokrivalom, krasno z zlatom obšitim. Soba, v kteri mogočni car na parah leží — piše neki dopisnik iz Petrograda — je preprosto napravljena; trije duhovni stojé vedno poleg truge in po versti sv. mašo beró, neštevilno ljudstva se gnječi k svojemu caru; vsak poklekne, se pokriža in kušne mertvaško pogrinjálo. — „Čas“ naznanja, da pruski kralj, ko je prejel tiste zadnje besede: „Recíte Fricu, da naj Rusíi vedno ostane, kar ji je dosihmal bil“, ki mu jih je umirajoči car poročil, je nek po telegrafu odgovoril udovi cesarici, svoji sestri, le-to: „Oporoko cesarjevo sem prejel in jo bodem iz celega serca zvesto spolnoval“. — Na rusovskem Poljskem morajo vsi podložni možkega spôla novemu cesarju priseči; prisegati so začeli 11. dan t. m. po cerkvah, v Varšavi so mogli priseči tudi vsi učenci ces. šol. — V Madridu — piše „Oest. Corr.“ — je bil unidan nov poskus ustaje.

Pogovori vredništva. Gosp. N. v B.: Trubar piše v drugem iztisu (leta 1582) Luk. 23. 46. takole: „Jest poročam mui duh vtuie roke“.

Popravek. V poslednjem listu „o tici pivki“ namesto Grasspecht beri Grauspecht.

Odgovorni vrednik: Dr. Janez Bleiweis. — Natiskar in založnik: Jožef Blaznik.